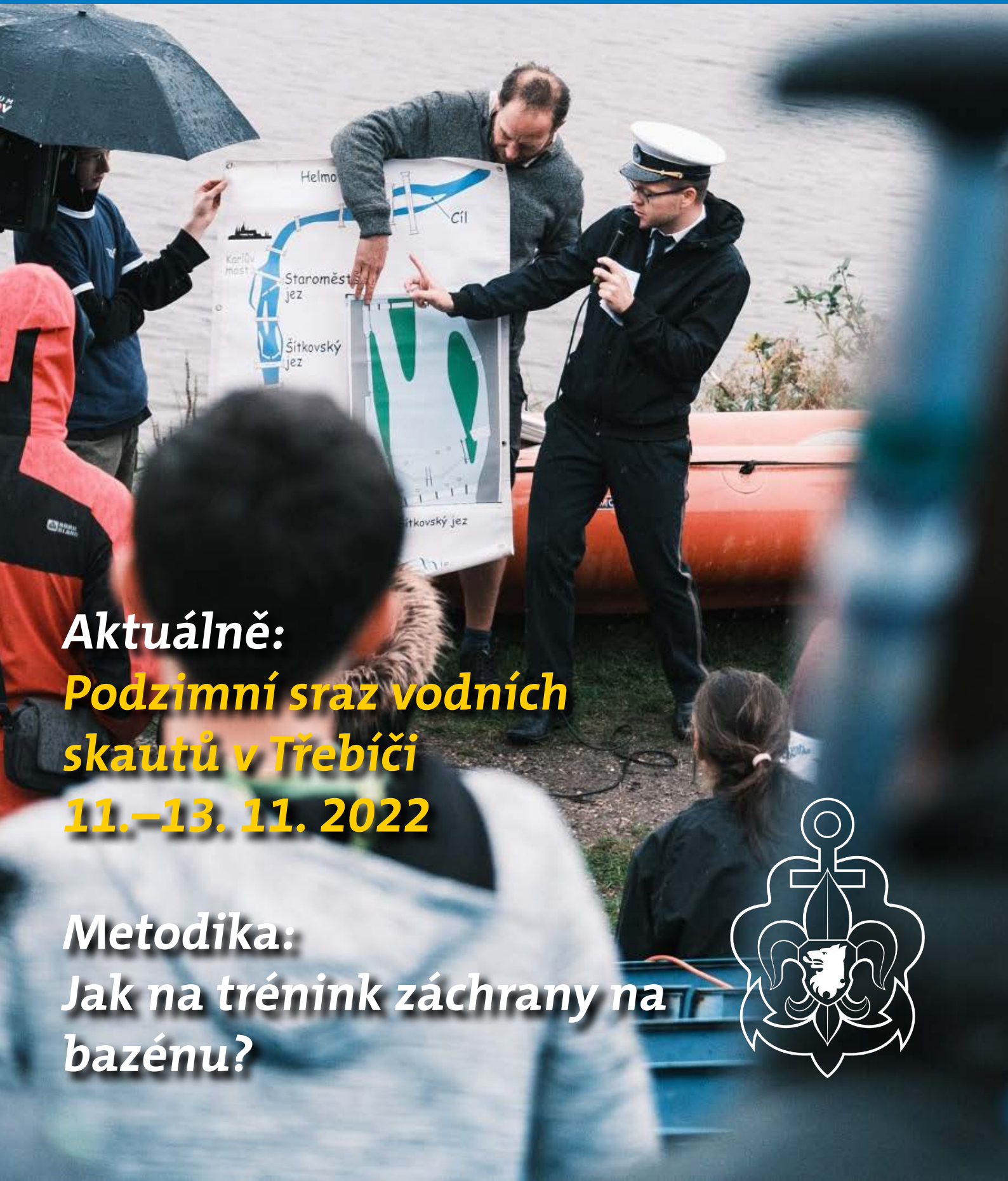

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

metodický a informační zpravodaj HKVS

číslo 75, říjen 2022

Aktuálně:
**Podzimní sraz vodních
skautů v Třebíči**
11.–13. 11. 2022

Metodika:
**Jak na trénink záchrany na
bazénu?**

Sestry a bratři, dnes vodní téma vynechám a podíváme se trochu tábornicky do lesa. Vlastně ani ne tak mezi skauty, ale mezi stromy. V lese voní podzim, poslední hříby postupně uhnívají, v podrostu nastupují vyloženě pozdní houby, lidem obecným ošklíbané „prašivky“. Jen znalci sbírají vyloženě lahodné kusy, jako třeba lišky nálevkovité nebo čirůvky fialové s jejich osobitou vůní. Sluníčko probleskuje mezi opadávajícími listnáči, zlatavé listy buků šustí mezi kroky. Jehličí se sype i ze smrků a borovic, jak obměňují jehličí. Někde, hlavně na stromech, jejichž kůra je poseta dírkami od výletových otvorů kůrovců, se sype na zem většina jehličí a sežrané smrky usychají zcela. Rána jsou studená, mlhy leckde dlouho vytrvávají. Procházíme-li se někde v lepším lese, můžeme na dálku podle listů odhadovat listnáče – nádherně žluté, větší zubaté listy mají jilmy, v lesích mezi buky a smrky jasně probleskují. V alejích javorů na dálku můžeme tipovat mléče podle červenavých listů; kleny jdou ze zelené jen do žluta. Lípy, to je docela nuda – ze zelené žloutnou, pak hned hnědnou a rychle opadají. V křovinách nížin a pahorkatin se svídy krvavé barví dle svého jména do červena; hojně je vysazují u dálnic, poznáte je i z auta. A co teprve modřiny – slunce je nízko a jejich jehličí vypadá v odpoledním svitu jako zlaté. Právě v tomto období se pořizují ty melancholické obrázky z Alp, které hrají barvami. V nížinách pak buky nahrazuje podobně zlátnoucí

hnědnoucí listí dubů a rychle opadávající tmavší habry. Zajímavé jsou jasany, těm často po prvních mrazících opadne listí ještě za zeleň skoro najednou. Krásné jsou aleje hrušňi podél cest, skoro každá odrůda se před opadem zbarví jinak.

Pak člověk přijde někam na mytínu ke srubu a vidí skautskou družinu, jak rozdělává oheň na oběd na výpravě. Rádce, nebo chcete-li kormidelník/kormidelnice, mezitím vyšle děcka pro různé listy a porovnávají jejich barvu a tvary. Kousek dál je skládka dřeva, i tam se podívají. Ukazují si jednotlivé klády, zkouší poznat, které stromy byly kácené mrtvé, suché, které mají ještě živé lýko – dloubají nožíky a potěžkávají ne-daleké odřezané větve. Ukazují si, jak poznají podle prasklin a hmotnosti suché dříví, vhodné na oheň. Po obědě v lese hledají podle kůry a listů stromy. Nezmáte je opadavý modřín, zdálky porovnávají siluety jedle a smrku, které každý lesák pozná na kilometr podle charakteristických špiček. Doma nebo někde na chalupě jim pak děda nemusí vysvětlovat, že třísky, aby správně hořely, musejí být z vyschlého, nejlépe jehličnatého dřeva. Když chytanou do ruky čerstvě uříznutý špalek dubu, někteří ho poznají i po vůni. Děda uznale pokyvuje hlavou, má radost, že nebude muset jako loni dávat tajně stranou vnučkem krásně nasekané třísky z dubu, kterými ale kamna rozhodně nezapálí. Asi ty skauty někdy pozve, aby je blíž poznal. A nádvkem pak ukáže, že když jehličnany chybějí, proschlý topol i vrba jsou taky na podpal dobré – přece každé malé dítě ví, že sirky jsou z topolového dřeva...

Sestry a bratři, zůstavejme někdy při zemi a předávejme děckám i to, co po staletí znaly sotva odrostlé děti a dnes se rychle vytrácí – hodí se to. Přeji vám všem krásný listopad!

CEDNÍK

Zprávy z HKVS

3

Podzimní sraz vodních skautů v Třebíči 11.–13. 11. 2022

5

Jak na trénink záchrany na bazénu?

8

Proudem paragrafů 17 Vodáci vs. rybáři – nejen právní pohled z obou stran

ZPRÁVY Z HKVS

HKVS se v létě již tradičně sešel na vechtrovně Korno u Cedníka na letní výjezdní zasedání. Kromě koordinace, domlouvání návštěv kurzů a jiné agendy bylo setkání volnější a vyrazili jsme trénovat i na megaboardu.

KURZY

O prázdninách úspěšně proběhly letní běhy ČLK Seals, ČLK VS Námořní akademie a Kapitánské lesní školy VS, víkend Kapky HKVS 2022 a Lodní tesař.

EUROSEA

Ve dnech 9.–12. 9. proběhlo mezinárodní setkání zástupců evropských Sea Scouts v Athénách, za ČR tam byl Cedník, Kulda, Honzik (člen užšího vedení Odysseus group 2018–2022) a Vojta Řídký s kandidaturou Znojma na pořádání příštího Eurosea. Kandidatura v konkurenci Portugalska uspěla a **příští Eurosea 16 bude 18.–22. 9. 2024 ve Znojmě**. V rámci workshopů jsme vedli program o tom, jak u nás pořádáme srazy VS. Na letošním Eurosea jsme mj.

byli potěšeni tím, že na základě našeho programu na minulém Eurosea zavádějí portugalská VS do svého programu bazénovou záchranu a vyžádali si naši Vodáckou příručku.

NAPŘÍČ PRAHOU - PŘES TŘI JEZY

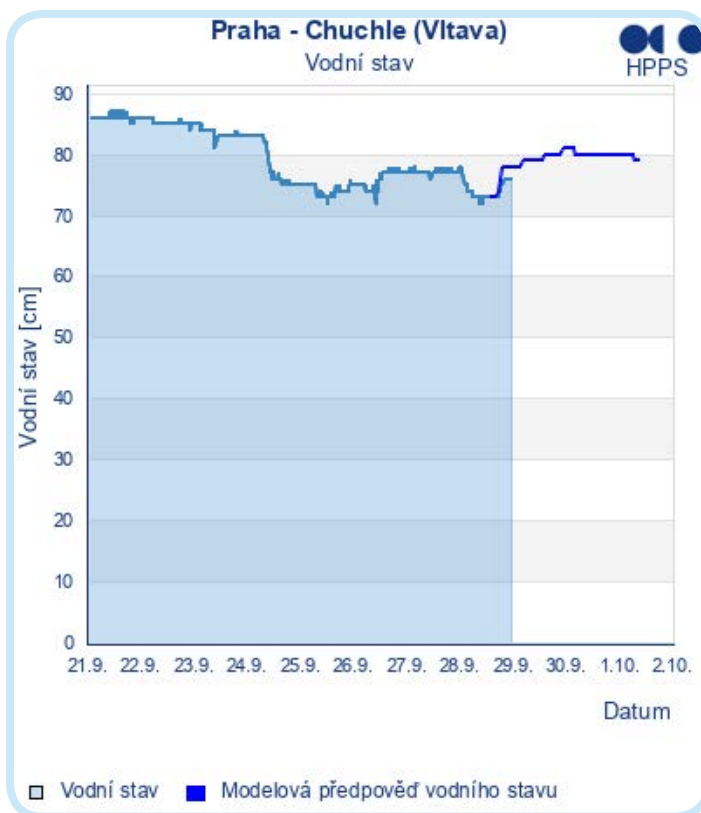
Závod úspěšně proběhl. Blahopřejeme vítězům, děkujeme všem účastníkům i pořadatelům. Letošní plavba Přes tři jezy se povedla i přes nepřízeň počasí. Přihlášeno bylo 259 závodních posádek (propustmi jelo 249 posádek). V propusti Šitkovského jezu bylo napočítáno 1326 projíždějících lodí, tj. o jednu méně než loni. Přestože Vltavou teklo v předcházejícím týdnu přes 200 m³/s, 28. září jsme měli optimální průtok 160 m³/s, takže v propustech byly vlny pořádné, ale stále bezpečné, na třetí propusti nikdo nedrhnul. Děkujeme Povodí Vltavy za regulaci!

ELIXÍR

Na Elixíru v Novém Městě nad Metují jsme zajistili programy Buď připraven na vodu pod vedením Kuldy, Menstruace – jak ji zvládnout při oddílové činnosti pod vedením Čiko a Bezpečný skauting a řízení rizika pod vedením Jelena. Kromě již dříve avizovaného Řízení rizika se podařilo na podzimní sraz VS domluvit některé úspěšné programy, které byly na Elixíru velmi rychle naplněny (Laická psychická první pomoc a několik programů z oblasti Bezpečný skauting pod vedením Petry Šmrhové – Pejti).

KRUMLOVSKÝ VODÁCKÝ MARATON

Posádka HKVS ve složení Cedník, Hvězdář, Kulda a Decibel se zúčastnila závodu na megaboardu. Doufáme, že se příští rok podaří závodit v kompletním počtu, síla dvou chybějících členek posádky nám chyběla a menší hmotnost posádky se na tomto plavidle neprojevuje. Megaboard je v majetku HKVS a je možné jej zapůjčit na akce nebo pro oddílovou činnost.

● AUTOR FOTOGRAFIE: ALEŠ BERKA

NÁVŠTĚVA U VEZÍRA

Když nemůže hora k Mohamedovi, musí Mohamed k hoře. Aneb další výjezdní zasedání HKVS se konalo přímo u Vezíra v Liberci. Probírali jsme budoucnost Mod/krých stránek, plánování podzimního srazu, ale i některé další věci, kde nás názor emeritního hlavního kapitána Vezíra velmi zajímal. Na programu tak byla **příprava novely Řádu vodních skautů**,

který je v mnoha ohledech zastaralý a ne zcela navazuje na současné předpisy Junáka a některé body v něm je třeba poupravit.

TORTUGA

Setkání Sboru nositelů Řádu stříbrného bobra, HKVS s krajskými kapitány a kapitánkami a vzdělavateli vodních skautů, jakož i dalších hostů a přátel VS proběhne 2. 12. 2022.

MOD/KRÉ STRÁNKY

Aktuálně řešíme budoucnost Mod/krých stránek, příloh časopisů Skaut-junák a Světýlko. Pomozte nám vyplněním krátkého dotazníku na bit.ly/MSdotaznik.

HKVS

PODZIMNÍ SRAZ VODNÍCH SKAUTŮ V TŘEBÍČI 11.–13. 11. 2022

KDY: 11.–13. 11. 2022

KDE: Katolické gymnázium Třebíč, Otmarova 30/22, 674 01 Třebíč

CENA: 900 Kč

KONTAKT: srazyvs@hkvs.cz

WEB: <https://srazyvs.skauting.cz>

NA CO SE MŮŽETE NA SRAZU TĚŠIT?

Určitě si nenech ujít **vodácké a skautské muzeum** a jednu z **prohlídek historického města Třebíč** – ať už ve dne či v noci, bude stát za to!

Čeká tě také celá řada vzdělávacích programů – dozvíš se, jak pracovat s **řízením rizika** při plánování oddílové činnosti tak, aby se nevytratilo dobrodružství a výzvy, na co nezapomínat při **práci s Benjamínky** a jak plánovat rok s těmi nejmenšími, jak poskytnout **laickou psychickou první pomoc** ve svém oddíle. Na programu **Safe Space** společně promyslíme, jak připravit bezpečné prostředí v oddílech i pro situace, jako je přijímání odlišností a třeba i coming outu. Postarat se o své svěřence je pro nás samozřejmost, ale jak se postarat o sebe a svou duševní pohodu se dozvíš v programu Psychohygiena. Možná se budou

hodit i tipy, jak hovořit v oddíle **o sexu a sexualitě** nebo co se od nás očekává, když máme v oddíle dítě se zdravotními problémy v programu **Chronické onemocnění ve skautském provozu**.

Z vodáckých témat se můžeš těšit na **jachtingovou zimní přípravu** v oddílech, **Co by měli umět roveři a rangers na vodě a ve vodě**, jak připravit jednoduchý program na schůzku či výpravu na motivy příběhů **Čolka a Žabky** nebo proniknout do zákulisí tradičního závodu **Jak na Tři jezy**. O aktualitách, ale také **o náplni práce HKVS** se dozvíš od těch nejpopovlanějších. Chybět nebudou již tradiční programy jako je **lodní komise**, **bazén** zaměřený na plavecké dovednosti nebo **uzlování – tentokrát pro pokročilé**. Těšit se můžeš i na páteční **kytarohrani** nebo sobotní **taneční večer**.

REGISTRACE

Registrace na sraz běží v termínu 24. 10. – 4. 11. 2022.

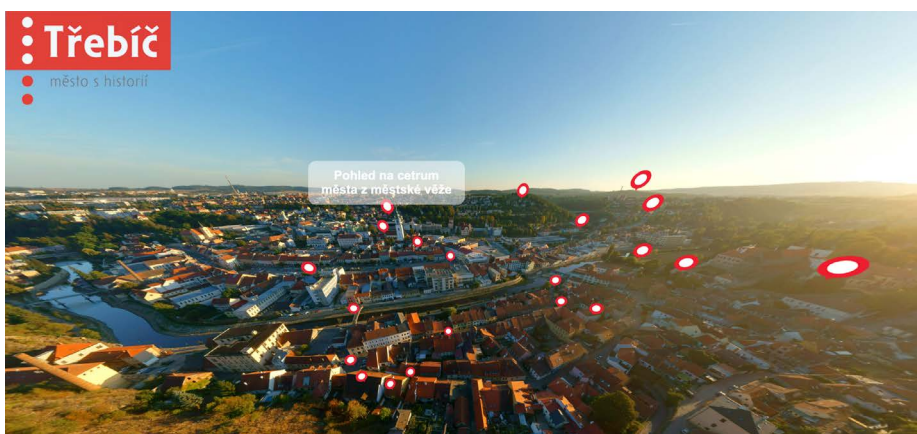
Konec registrace je stanoven tak, abychom zvládli vše zajistit, zkuste ho, prosím, dodržet. Registrace je možná i po termínu až do srazu, není však možné garantovat jídlo všem, co se přihlásí později (v určitou chvíli nahlásíme počty a v systému omezíme kapacity jídel na nahlášená čísla).

Přijet na sraz bez přihlášení není možné! Chceš-li přijet i jen na krátkou návštěvu, zaregistruj se v systému na příslušnou část nebo se ohlas předem na srazyvs@hkvs.cz. Zde je možné také individuálně stanovit výši účastnického poplatku.

Chcete-li jet na sraz se svými dětmi, je to možné. Sraz ale není přímo pro malé děti určen, není pro ně připraveno zázemí ani program a zodpovídají za ně rodiče. Je také potřeba zajistit, aby děti nenarušovaly průběh srazu např. hlukem během programů.

Těšíme se na vás!

ZA TÝM PODZIMNÍHO SRAZU VS
VIKI A KULDA

- NAVŠTIVTE VIRTUÁLNÍ PROHLÍDKU MĚSTEM, <https://www.virtualczech.cz/mestotrebic>

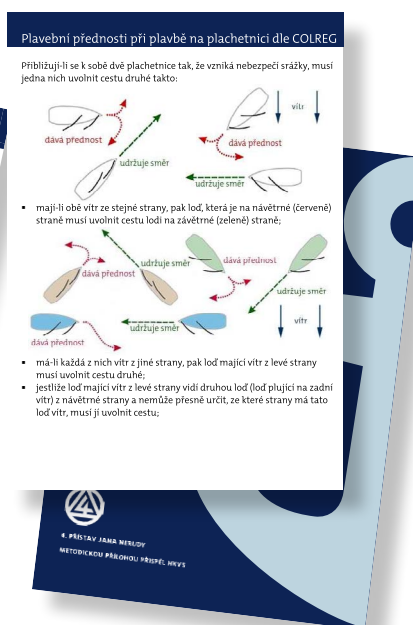
NEZTRAŤ PŘEHLED - VYŠEL DIÁŘ VODNÍCH SKAUTŮ

Diář VS vychází v kompaktním formátu A6 s měkkými deskami, díky čemuž bude vždy po ruce. Kromě týdenního diáře až do začátku roku 2023 obsahuje 15 stránek s materiály, které pomohou nejen s přípravou vodácké akce, plachetními přednostmi a protažením po zátěži, ale také s určením polohy vodních toků v zahrnuté mapě, inspirací cílů pro vodní aktivity a dalším, na co vodní skauti narazí.

Objednání diářů je možné [prostřednictvím formuláře do 6. listopadu do 18:00 hodin](#).

Cena je 100 Kč za kus a bude se snižovat s počtem objednaných kusů.

Doručení je možné na Podzimní sraz vodních skautů v Třebíči, či na vlastní adresu (poštovné činí 62 Kč). Potvrzení objednávky

a platební instrukce očekávejte v e-mailové schránce.

Případné dotazy je možné směřovat na autora Diáře, Erika ze 4. přístavu, na e-mailové adrese: pavel@skaut.cz.

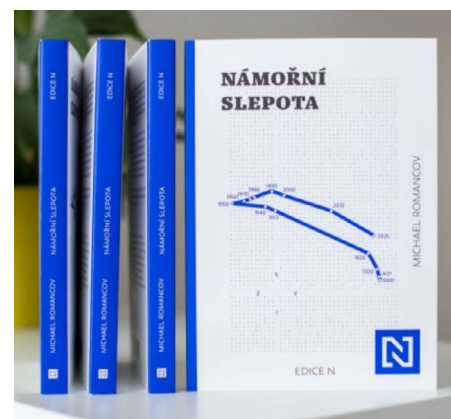
PAVEL SAVIN – ERIK
4. PŘÍSTAV PRAHA

NÁMOŘNÍ SLEPOTA

Fakt, že je zemský povrch tvořen pouze z 29 % materiálem, který nás může pevně podírat, studium lidských dějin značně poznamenává. Fenomén přehlížení či podceňování významu mokré většiny naší planety bývá nazýváno námořní slepota. A přitom právě odvaha vydat se do modrých dálek a touha je ovládnout byly určující pro uspořádání světa tak, jak ho známe dnes. To vše nám publicista Michael Romancov na přibližně 200 stranách čtivě

napsaného textu přibližuje. Bez ohledu na to, zda vás zajímají velké objevy, námořní bitvy, či oceány jako zdánlivě nevyčerpatelný zdroj bohatství, po jejím přečtením možná začnete svět chápat zase trochu jinak. Kniha se dá číst jak chronologicky, tak i nahodile po jednotlivých kapitolách, a uspokojí tak i těkavějšího (třeba mladšího) čtenáře. Všele ji doporučujeme třeba pod stromečky ve vašich klubovnách.

DECIBEL

● ZDROJ FOTOGRAFIE A ODKAZ KE KOUPI – [zde](#)

KURZ VODNÍCH ZÁCHRANÁŘŮ

Zájem o dobrovolnickou službu u vodních záchranářů (VZS ČČK - Vodní záchranná služba Českého červeného kříže) není v posledních letech vysoký. Jedním z primárních důvodů je právě čirá dobrovolnost, všichni vodní záchranáři totiž slouží na svých základnách bez nároku na honorář. O to více nás těší, že se i přesto každý rok objevují jednotlivci, kteří jdou do této „srdcové“ činnosti naplno. A právě pro ně připravujeme každoroční kurz vodního záchranáře. Absolování kurzu umožňuje službu na některé základně VZS (v případě naší skupiny MS Praha 6 na Slapské přehradě v době letní sezóny).

Pro účast v kurzu není zapotřebí být dokonalým plavcem. Právě půlroční kurz je způsobem, jak se mohou účastníci v plavání výrazně zdokonalit. Plavecký výcvik je veden profesionálními lektory, kteří kladou důraz na ideální techniku stylu, kdy plavec mnohem lépe pracuje s vodou a výrazně tak zvyšuje svou výkonnost, a to bez většího výdeje energie či zvýšené únavy. Vedlejším efektem výcviku je pak samozřejmě zvýšení vytrvalosti i celkové kondice.

V rámci kurzu jsou vyučovány techniky sebezáchrany, plavání s maskou, šnorchem a ploutvemi pod vodou, dále techniky záchrany tonoucích s užitím záchranných pomůcek i bez nich. Na krytém bazénu si účastníci kurzu osvojí techniku vytahování tonoucích z vody, ale i ostatní klíčové záchranné techniky, od stabilizace postiženého při podezření na poranění páteře po skoku do vody, až po práci s AED při resuscitaci. Část půlročního kurzu probíhá na otevřené vodě, na Slapské přehradě, kde do hry vstupují také další disciplíny, jako jsou meteorologie či hydrologie, ale i praktické detaily jako vázání uzlů, které je nezbytné pro práci s lodní technikou.

Kurz je zakončen zkouškou a získáním kvalifikace VZS, se kterou mohou absolventi, vedle letní služby na základně VZS, sloužit celoročně na krytých bazénech v roli plavčků nebo si kvalifikaci dále rozšiřovat na úroveň „mistr plavčí“ či „záchranář na volné vodě“.

Pro vstup do kurzu je nutné projít jednoduchým přijímacím řízením, které se koná ve dvou úterních termínech, a to 6. 12. nebo 13. 12. 2022 na bazénu v prostorách České zemědělské univerzity v Suchdole v Praze 6, vždy od 20:00. Součástí přijímacího řízení je krátký pohovor a plavecký test techniky na 100 metrů, přičemž požadovaným minimem je zvládnutí jednoho plaveckého způsobu.

Samotný kurz probíhá od ledna

2023 a končí v červnu 2023. Cena kurzu je 7000 Kč (v případě účasti skautů na kurzu je možné dojednat slevu na kurz přes HKVS). V případě dotazů je možno obrátit se na e-mailovou adresu info@vzs-praha.cz. Pro přihlášení do kurzu využijte náš [formulář](#).

V kurzu nejde jen o plavání a zdokonalování se v záchranných technikách, ale i o nové přátele. O partu skvělých lidí, která ve svém volném čase dělá maximum pro to, aby byli lidé u vody ve větším bezpečí. Že jsou dovednosti záchranáře a hlubší znalosti první pomoci často využitelné i v běžném životě, o tom asi není potřeba polemizovat.

Těšíme se na shledanou v Suchdole!

Režie
Sám život

V hlavní roli
Ty a Tví přátelé

Scénář
Lidé v potížích

VODNÍ ZÁCHRANÁŘ

KURZ PROBÍHÁ OD LEDNA DO ČERVNA, CENA KURZU 7.000 Kč.
PRO PŘIJETÍ DO KURZU JE NUTNÉ PLNĚ ZVLÁDNUTÍ
MINIMÁLNĚ JEDNOHO PLAVECKÉHO STYLU.

INFO@VZS-PRAHA.CZ
WWW.VZS-PRAHA.CZ

VODNÍ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA ČČK
VZS ČČK PRAHA 6, P.S.

PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY
6. A 13. 12. 2022, OD 20:00

BAZÉN SPORTCENTRA SUCHDOL
ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA
PRAHA 6

JAK NA TRÉNINK ZÁCHRANY NA BAZÉNU?

V rámci nejen zimní přípravy na bazénu lze s dětmi natrénovat i mnoho dovedností, které pak se zvyšujícími se teplotami mohou dopilovat venku. Při programu na dvě hodiny a počtu účastníků kolem 25 je lze rozdělit do tří skupin na jednotlivá stanoviště, po kterých budou rotovat. Při jiném počtu účastníků nebo jiné délce výuky lze samozřejmě program libovolně modifikovat.

POMŮCKY

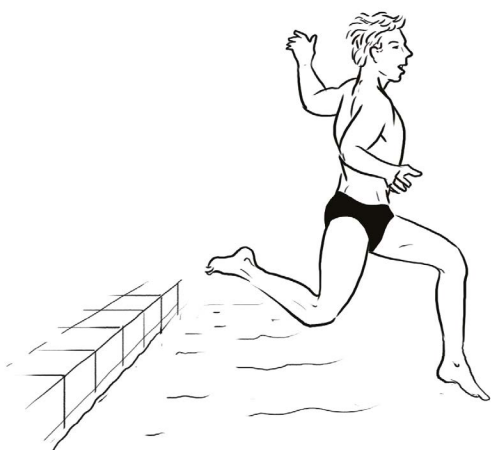
3–4 házečky, Andula na trénink KPR, destičky, píšťalka, případně vesty

ÚVOD

Zahájí se rozplaváním a hrou na rozeřádání (například vodní pólo se zjednodušenými pravidly, baba atp.), poté jsou již účastníci rozdělení do tří skupin. Aktivity probíhají na délku bazénu.

STANOVIŠTĚ I. – SKOK DO NEZNÁMÉ VODY, PŘIBLÍŽENÍ K TONOUCÍMU

Dětem předvedeme správně provedený skok do neznámé vody – pokrčené nohy, krok vpřed, při kontaktu s vodou nohy kopnou k sobě a ruce zaberou o vodu, hlava se neponoří. Nejdříve si zkusí skoky z okraje bazénu, poté z bloků.

Po zvládnutí skoku zkusí ve dvojicích přiblížení k tonoucímu nohama napřed. Zachránce připlave co největší rychlostí k tonoucímu, ve vzdálenosti 2–3 m od něj začne šlapat vodu a přesouvá se do polohy na boku s nohama dopředu, spodní noha je pokrčená pod tělem, horní je natažená

k tonoucímu, záběry rukama se přibližuje.

STANOVIŠTĚ II. – TAŽENÍ TONOUCÍHO, PRVNÍ POMOC

Děti zkusí ve dvojicích tažení tonoucího. Dle vyspělosti skupiny je možné jim ukázat několik prvků – narovnání tonoucího

● NAROVNÁNÍ TONOUCÍHO DLE AMERICKÉHO ZPŮSOBU

● TAŽENÍ ZA BRADU JEDNOU RUKOU

● TAŽENÍ ZA BRADU OBĚMA RUKAMA

● TAŽENÍ OBĚMA RUKAMA ZA PAŽE

dle amerického způsobu s uchopením za druhostrannou ruku, způsoby tažení za bradu jednou rukou a oběma rukama, či tažení v podpaží. Poté na souši zkouší kardiopulmonální resuscitaci na modelu se specifiky KPR po tonutí (nejdříve dýcháme, poté provádíme masáž srdce).

STANOVIŠTĚ III. - HÁZEČKA

Děti si vyzkouší, jak se házečka skládá, a způsob házení spodem, jak s lanem uvnitř pytlíku, tak s pytlíkem naplněným vodou při opakovaném pokusu. Nejdříve míří na destičku, poté zkouší ve dvojicích tažení. Je třeba jim vysvětlit správný postup záchrany – nejdříve křiknou na zachraňovaného, že hází, a ten je pak tažen

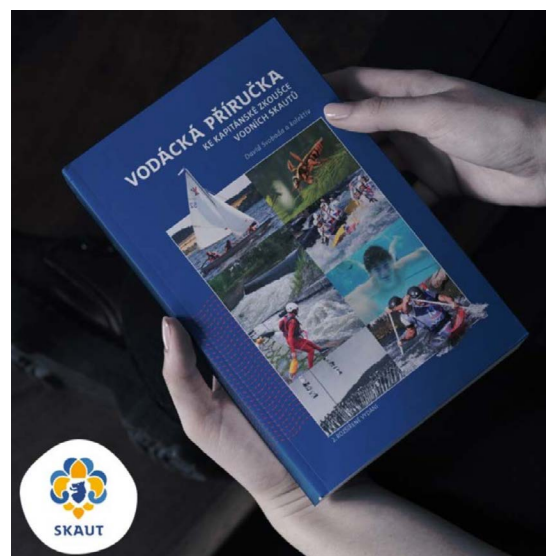
tak, že má lano na rameni a druhou rukou jej drží na hrudníku, nohy jsou roztažené pro lepší stabilitu. Zachránce je držen na břehu dalším zachránce, aby nebyl strhnut – proto je ideální mít na tomto stanovišti vesty.

ZÁVĚR

Skupinky si na závěr mohou závodit, přičemž se startuje z bloků skokem do neznámé vody, do poloviny bazénu pak přiblížení k tonoucím (další člen týmu), tažení na druhý břeh, odtud do poloviny bazénu libovolný plavecký způsob, v půlce bazénu hodí další člen týmu házečku a tažení, děti se postupně všechny vystřídají na všech pozicích. Lze hodnotit čas, kvalitu provedení či obojí, případně lze zapojit i KPR.

ŠIŠULE

- ILUSTRACE PETR MENČÍK – SVIŠŤ
- A. FOTO.: DAVID SVOBODA – CEDNÍK

CHEEKYJAY

Semínka netýkavky

Netýkavku žlznatou alias „praskačku“ zná nejspíš každý. Rostlina původně z dalekého Himálaje je rozšířena po celém území naší drahé vlasti. Doslechli jsme se, že její semínka jsou jedlá. To bylo ovšem něco pro nás.

Prý „invazní rostlina“, pchch! A nakonec jim ještě budu dobrá k jídlu, co?

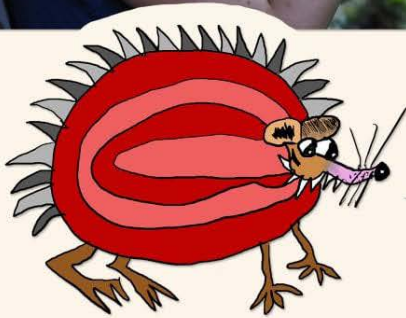
Hele, tady to jako zmáčkneš, pak to vybuchne, a když budeš mít štěstí, tak ti to ani nevystřelí oko.

A musíme potvrdit, že semínka netýkavky jsou moc dobrá. „Nastřílíte“ si je prostě do dlaně a sníte. Chutnají trochu jako lískové oříšky. Dobré jsou ty zralé černé i nezralé bílé. Tak dobrou chuť.

Tak zmríkáte, takz toho bych se asi nazimu nevykrmil.

Víš, proč jsou rostliny zelené? Protože je jim z lidí blbě.

www.cheek-yjay.com
www.facebook.com/cheek-yjayblog

biodiverzita.cesop.cz

Vydáno v rámci programu Českého svazu ochránců přírody "Ochrana biodiverzity", podpořeno Nadací Ivana Dejmal a Ministerstvem životního prostředí. Materiál nesmí vyjadřovat stanoviska donátorů.

Ministerstvo životního prostředí

Aplikace „Na houby“

Našli jsme v lese spoustu divných hub. Sbírat nebo nesbírat? Jíst, anebo nejíst? To je to, oč tu kráčí. A tak jsme si do telefonu nainstalovali „Aplikaci na houby“ a zkusili to s ní.

„Spuštěním Aplikace na houby souhlasíte s tím, že tvůrci nepřijímají žádnou odpovědnost za otravu nebo smrt...“ Tak to zní dobře, ne?

A kdyby to nefachčilo, tak vám poradím já.

Apka funguje jednoduše. Houbu vyfotíte, ozve se vítězná fanfára a dostanete nabídku možných výsledků. Někdy je určení dost přesné, někdy si musíte nabídnutý seznam ručně projít a vybrat si.

Závěr: Aplikace je užitečná a zejména děti ji milují. Kdo by však neznal houby vůbec a určoval jen podle ní, bude občas zmaten. Pořídte si ji, ale používejte ji pouze v kombinaci s mozkem...

To je pane radosti, když vás apka určí jako bedlu vysokou, nebo muchomůrku šedivku, a ještě se u toho můžete rýpat v nose.

www.cheek-yjay.com
www.facebook.com/cheek-yjayblog

biodiverzita.cesop.cz

Vydáno v rámci programu Českého svazu ochránců přírody "Ochrana biodiverzity", podpořeno Nadací Ivana Dejmal a Ministerstvem životního prostředí. Materiál nesmí vyjadřovat stanoviska donátorů.

Ministerstvo životního prostředí

Šperky z ořešáku

To bude náhrdelník.
To budou kluci koukat!

Z ořechů ořešáku černého si můžete při troše šikovnosti vyrobit krásné šperky. Pojdte, zkusíme to.

1) Ořech vyloupněte ze slupky a nařezejte na plátky. Ručně to moc nejde – je tvrdý. My jsme je řezali u známého truhláře. Pozor na prsty!

2) Plátky ořechu namočte do vody a očistěte. Konečnou úpravou hladkých ploch je broušení na jemném smirkovém papíru. Ještě nějakou šňůrku a náhrdelník je na světě.

Já chci být taky krásná!

Jen přitlač, kámo, takovýhle lechtání nemá cenu.

www.cheekyjay.com
www.facebook.com/cheekyjayblog

Vydáno v rámci programu Českého svazu ochránců přírody "Ochrana biodiverzity", podpořeno Lesy České republiky, s.p., Nadací Ivana Dejsala a Ministerstvem životního prostředí. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska donorů.

Ministerstvo životního prostředí

Rákosové pero

Rákosová pera nemají chybu. V rákosině si nařezete stébel, lolih chcete. Berte ta loňská – suchá. Doma je ještě můžete nechat doschnout. Pak už si ostrým nožem vyřezáte pero se špičkou jakéhokoliv šírky a tvaru. Hotovo, můžete jít kreslit.

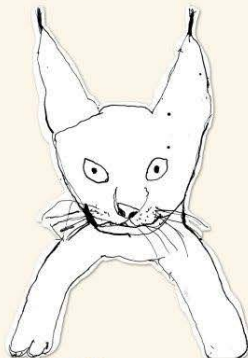

Hele, řekni nějaký vtíp o zvířátkách.

Vš co vznikne, když z kříž š klokana s ježkem? Skákající kaktus....

Vš co je maximální smůla? Když má včela alergii na pyl...

Suchý!

Blog pro zvědavé přírodovědce www.cheekyjay.com

Zkoumej nebo zemři!

Název projektu: Místní akční plán rozvoje vzdělávání ČR 13000
Registrační číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/0.0/0.0/0.0/0.0/16.0

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ČLK SEALS

Druhý srpnový týden proběhl letní běh ČLK SEALS. Díky ústupu covidu jsme se mohli vrátit k původním plánům a letní běh byl již druhým setkáním našich tuleňů.

Jako již tradičně prošli tuleni výcvikem nejen mentálním, ale i fyzickým na vodě, na souši i ve vzduchu. Při svých aktivitách si mnozí posunuli své komfortní zóny, fyzické limity a prohloubili prázdninový spánkový deficit. Vyzkoušeli si tradiční skautské dovednosti jako rozdělávání ohňů, vázané stavby a mnohé další.

Záchranná stanice Pavlov po letech spolupráce plánuje největší projekty na krátký pobyt našich tuleňů jednotek. Nebo možná lépe říci, že nepopulární a náročná práce přenechává tuleňům, kteří jsou plni sil narozdíl od místních zaměstnanců. Odměnou je pak pocit z dobře odvedené práce, prohlídka a seznámení se s místními zvířaty a také s projekty předchozích ročníků.

JAK VNÍMAJÍ SEALS SAMI ÚČASTNÍCI?

- „Kurz se mi moc líbil, občas to bylo náročné, ale i zábavné.“ Anička (Pardubice)
- „Občas si sáhnete na dno a určitě vystoupíte ze své komfortní zóny, ale získáte spoustu nových zážitků a vědomostí, ...“ Mařenka (Praha)
- „Neskutečně mě potěšila návštěva záchranné stanice s možností si to tam prohlédnout a trochu jim nárazově pomoci.“ Reflex (Liberec)
- „Lesní čekatelský kurz SEALS byl

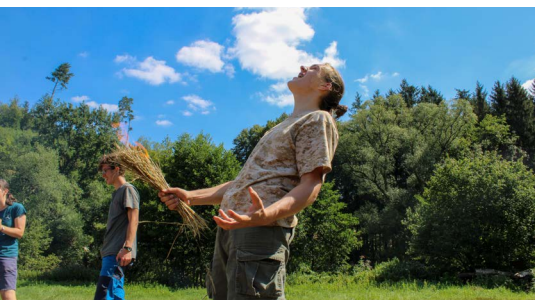

● AUTOR FOTOGAFIÍ: JAROSLAV ŠANDA – ČENDA

presně to, co jsem potřeboval.“
Pírko (Kutná Hora)

- „Celý kurz jsem si užil a kdybych měl možnost si zopakovat zážitky, které jsem zde zažil, neváhal bych a jel znovu. Prostě to bylo boží ...“ Žabák (Ostrava)
- „Únava se mnou ze začátku docela zacloumala, ale je fajn vědět, čeho všeho jsem schopný i s nedostatkem spánku.“ Bobeš (Pardubice)

FIŽĎA

VZDĚLÁVÁNÍ VEDOUCÍCH NA DIVOKÉ VODĚ

V posledním prázdninovém víkendu, od 25. do 28. srpna, proběhl třetí víkend Kapky HKVS 2022. Ten je jedinečnou příležitostí k naučení a zdokonalení vlastních dovedností na tekoucí vodě.

Víkend divoké vody proběhl na tradičním místě moderního slalomového kanálu v Českém Vrbném. Letos byl víkend věnován především frekventantům Kapky, kteří usilují o možnost stát se vedoucími na vodě ve svých oddílech a získat příslušnou kvalifikaci. Těch se na místě sešlo okolo dvou desítek; jejich počet doplnilo přibližně stejně instruktorů.

Program byl rozčleněn do tematických bloků pokrývajících kanoistiku, organizaci raftové posádky, kajaky, záchranu osob a materiálu a hydrologii. Mohlo by se zdát, že to bylo příliš velké sousto ke zvládnutí. Naštěstí většina programu plynule navazovala na běžnou oddílovou praxi či dovednosti z předešlých víkendů Kapky. Navíc díky značnému personálnímu zajištění bylo na víkendu dostatek prostoru pro jednotlivce, kteří mohli s pomocí lektorů zacelit své mezery.

Účastníci na víkendu začali sebezáchranou a záchranou v proudu; tato část vyvrcholila sestavením týmu záchranářů, kteří byli schopni reagovat na náročnější situace, např. vytažení vícera plaváčků z proudu. Další nezbytné dovednosti předvedli na lodích. Museli zvládnout přejezdy, výjezdy a nájezdy z a do proudu a samozřejmě i plavbu v proudu. Oříškem mohla být jízda na raftu, jehož celá posádka si žádala velení z úst frekventanta. Ve večerních hodinách pak byl prostor pro zdravotní a hydrologii, jež nám pěkně shrnula v praxi nabyté zkušenosti o chování vody v kanálech i řekách. Poslední zajímavosti i prověření

nezbytné dovednosti účastníků přineslo uzlování. Neskončilo jen u základních uzlů, naopak se dostalo i k různým „specialitám“ od vypnutí lana až po improvizovaný celotělový úvaz.

Víkend divoké vody je akcí, kde se lze vzdělat ve věcech a aktivitách specifických pro tekoucí vodu. Důvodem k účasti může být přání přivést oddíl k vodním výpravám, sympatický nádech celé akce nebo zkrátka připravenost na divokou vodu. Za zmínku stojí, že tradičně zhruba polovinu účastníků tvoří skauti suchozemští.

PAVEL SAVIN – ERIK
4. PŘÍSTAV PRAHA

● AUTOR FOTOGRAFIÍ: ARCHIV KAPKY HKVS

ZTRACENÁ VLTAVA

Státní podnik Povodí Vltavy zahájil začátkem srpna snižování hladiny v nádrži vodního díla Orlick. Na konci září tak hladina klesla na úroveň 338,00 m n. m., aby mohly být zahájeny práce na vtokovém objektu doplňkového bezpečnostního přelivu.

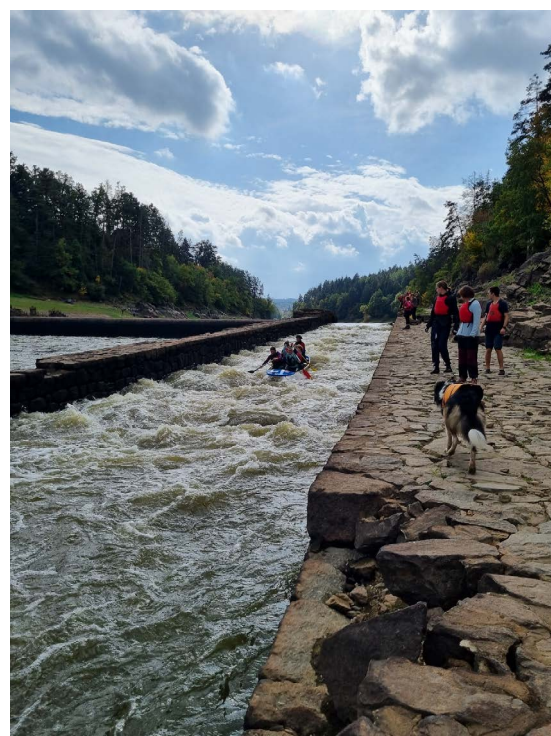
Pro 4. oddíl z přístavu RETRA Brandýs nad Labem se tím naskytla možnost splout si úsek řeky, který většina z nás zná jako přehradu.

Pro tuto výpravu jsme zvolili pramice P550. Důvodem volby byl fakt, že zdaleka ne všichni, kteří byli v cílové skupině výpravy, měli dostatečné zkušenosti s ovládním kánoí a jedním z plánů bylo sjet si jez Nový mlýn – jez s retardérkou, který je ze běžného vodního stavu téměř 9 metrů pod

hladinou Orlické přehrady. Díky pramicím jsme zkušené posádky mohli doplnit nováčky, kteří se do oddílu přidali letos v září.

Zvolili jsme si úsek Kořensko – Podolsko a začali plánovat. Přímo v Kořensku je sice možné dostat na vodu kánoe, ale s pramicemi už by to bylo přinejmenším velmi nekomfortní, a tak přišlo hledání náhradního místa podle map. Chvilí to trvalo, ale kombinace turistické mapy a fotomapy na mapy.cz nás navedla k na pohled vyhovujícímu bodu mezi obcemi Újezd a Neznašov (49.23808N, 14.36425E).

Popisovat vodáckou jednodenní výpravu by asi bylo nošení dříví do lesa, a tak tedy přidávám jen fotky z vlastního putování korytem „ztracené řeky“.

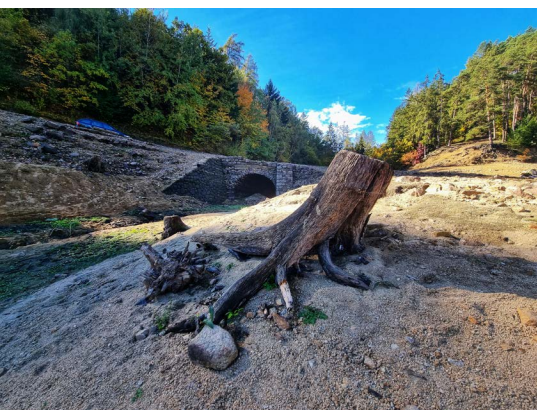
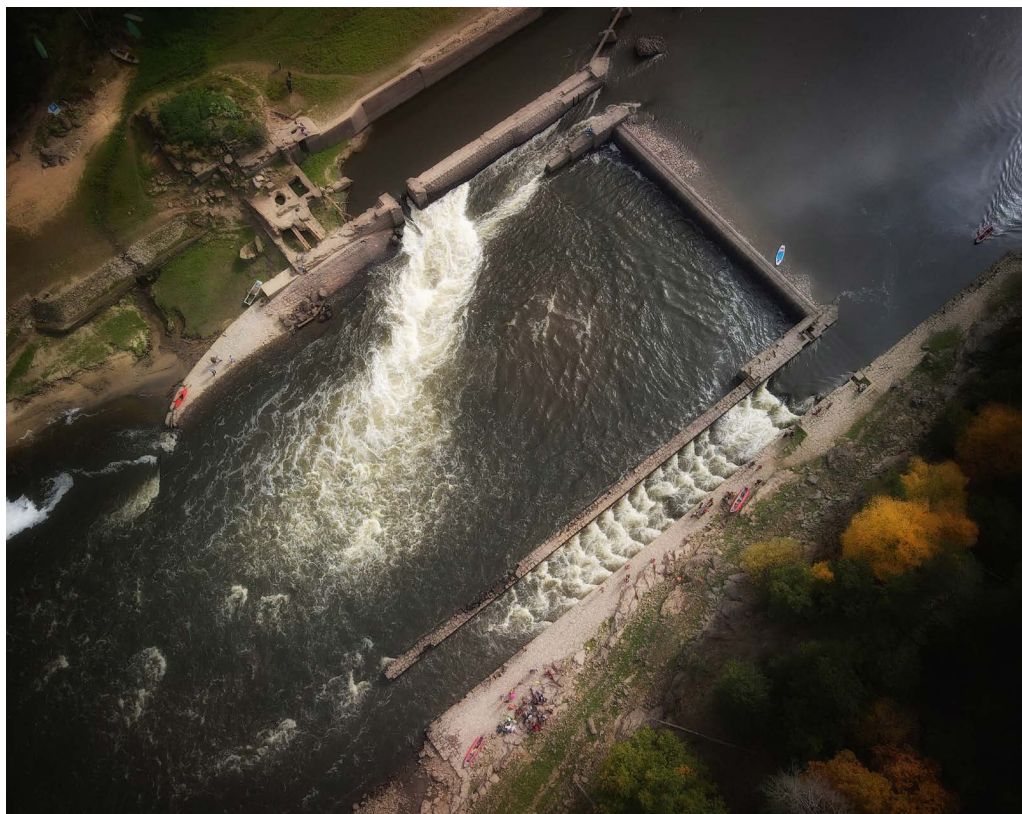
● RETARDÉRKA NOVÝ MLÝN

● MÍSTO NALODĚNÍ MEZI OBCEMI ÚJEZD A NEZNAŠOV

A jak se říká, že štěstí přeje připraveným – no prostě měli jsme ho víc než dost. Nejen, že po týdnu, kdy bylo více než nevlídno, nám chvíli před nasednutím do lodí vysvitlo sluníčko, ale i vodohospodáři asi tušili, že jsme si to přijeli užít, a z Kořenska nám pustili tak akorát vody. Retardérka na Novém mlýně byla plná tak akorát. Naše lodě v ní sice dostaly nějakou tu ránu a přibyl ne jeden nový šrám, ale sjet si tohle – to prostě byla nabídka, co se neodmítá.

Celou cestu jsme se mohli kochat nezvyklými pohledy na břehy vysoko nad námi. Na zbytky staveb na břehu, které před lety sloužily jako vorová vývaziště, zbytky koněspřežné stezky na tahání lodí zpět proti proudu, vraky rybářských pramic sedlých již před lety ke dnu apod.

● STARÝ MOST V PODOLSKU

Jako výstupní místo jsme zvolili pravý břeh pod Podolským mostem. Zpětně toto považuji za lehce nešťastnou volbu s ohledem na vzdálenost, na jakou bylo nutné přenést naše lodě k naložení na vleky. Případným dalším výpravám doporučím levý břeh ještě před mostem. Sem se dá dostat autem až skoro k vodě :-).

Přehradu mají do běžného stavu napustit opět na jaře 2023. Tak pokud váháte – neváhejte dlouho :-)

VAŠEK

PROUDEM PARAGRAFŮ VODÁCI VS. RYBÁŘI - NEJEN PRÁVNÍ POHLED Z OBOU STRAN

České řeky a vodní plochy jsou krásnými krajinnými prvky, vyhledávanými námi vodáky a jachtaři, ale též řadou dalších milovníků vody. Skupinou, se kterou se při naší činnosti setkáváme celkem pravidelně, jsou rybáři. Setkání to nejsou vždy příjemná, a to asi oboustranně. Rybáři chodí k vodě zejména za klidem, je to též důležitý faktor pro úspěšnost jejich rybolovu. Proto jim zjevení se takového generátoru neklidu, jakým bývá plovoucí dětský oddíl, není vždy po chuti. O to méně ochotní jsou ke kompromisům, abychom si my všichni uživatelé řeky co nejmíň zavazeli. Ale ruku na srdce, jsme i my vždycky ohleduplní a zajímáme se o potřeby rybářů? V tomto článku nám problematiku z rybářského pohledu popisuje sestra Šárka Jechová – Mája, která

je členkou Náčelnictva a zároveň aktivní rybářkou. Z právního pohledu nám pak vzájemná práva a povinnosti mezi vodáky a rybáři popisuje bratr Petr Náhlovský – Náhl, vodní skaut a právník, zaměřující se na plavební a vodní právo.

A jak se na setkání vodáků a rybářů dívá české právo? Z pohledu práva je rybolov tzv. výkonem rybářského práva ve smyslu ust. § 2 písm. f) zák. č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů, výkonem rybářského práva se pak rozumí činnost v rybářském revíru povolená právnické nebo fyzické osobě příslušným orgánem státní správy rybářství, spočívající v plánovitém chovu, ochraně, lovu a přisvojování si ryb, popřípadě vodních organizmů, jakož i v užívání pobřežních pozemků v nezbytném rozsahu. Na základě tohoto ustanovení všichni rybáři vědí, že jim nikdo ve výkonu rybářského práva nesmí zabránit, vykazovat je z pobřežních pozemků a jinak jim bránit ve výkonu jejich rybářského práva. Co už mnoho rybářů netuší (nebo tuší, ale nedbá), je, že za výkon rybářského práva se nepovažuje vjezd a parkování vozidla, stavba přístřešků, přespávání, rozdělování ohně a další činnosti, kterých jsme však u řek a vodních ploch běžně svědky. Problematika je složitější tím, že ne všechny vody jsou rybářským revírem a tam,

kde je umožněn komerční rybolov na soukromé vodní ploše, mohou platit jiná pravidla. Ke kontaktu rybářů a vodáků však v naprosté většině případů dochází na toku nebo vodní ploše, které jsou součástí rybářského revíru, kde platí výše popsané.

Pokud se dáte s rybářem do řeči, většinou se nebude ohánět ani zákonem, ani vyhláškou, ale tzv. Rybářským řádem, který dostal spolu s povolenkou k rybolovu. Je dobré vědět, že rybářský řád obsahuje výběr nejdůležitějších ustanovení výše uvedeného zákona o rybářství i jeho prováděcí vyhlášky a dále tzv. bližší podmínky výkonu rybářského práva, které dle zákona o rybářství může stanovit uživatel rybářského revíru – obvykle Rybářský svaz. Tyto bližší podmínky mohou být a často jsou rozdílné pro různé rybářské revíry (např. různé úseky jedné řeky), a navíc se mohou každý rok měnit, což se také hojně děje.

Jak již bylo řečeno výše, rybáři chodí k vodě většinou proto, aby chytili rybu a/nebo proto, aby si v klidu odpočinuli. Každý průjezd lodě ryby ruší a šanci na úlovek snižuje, i když na vodáky frekventovaných vodách ryby časem na ruch částečně přivyknou a jejich plachost se sníží. Ryby jsou v klidnějších partiích řeky či vodní plochy často citlivé i na hlasitou mluvu, která je může poplašit více než vlastní průjezd lodi. Pokud se tedy rozhodneme k rybářům chovat ohleduplně, je vhodné okolo nich projíždět

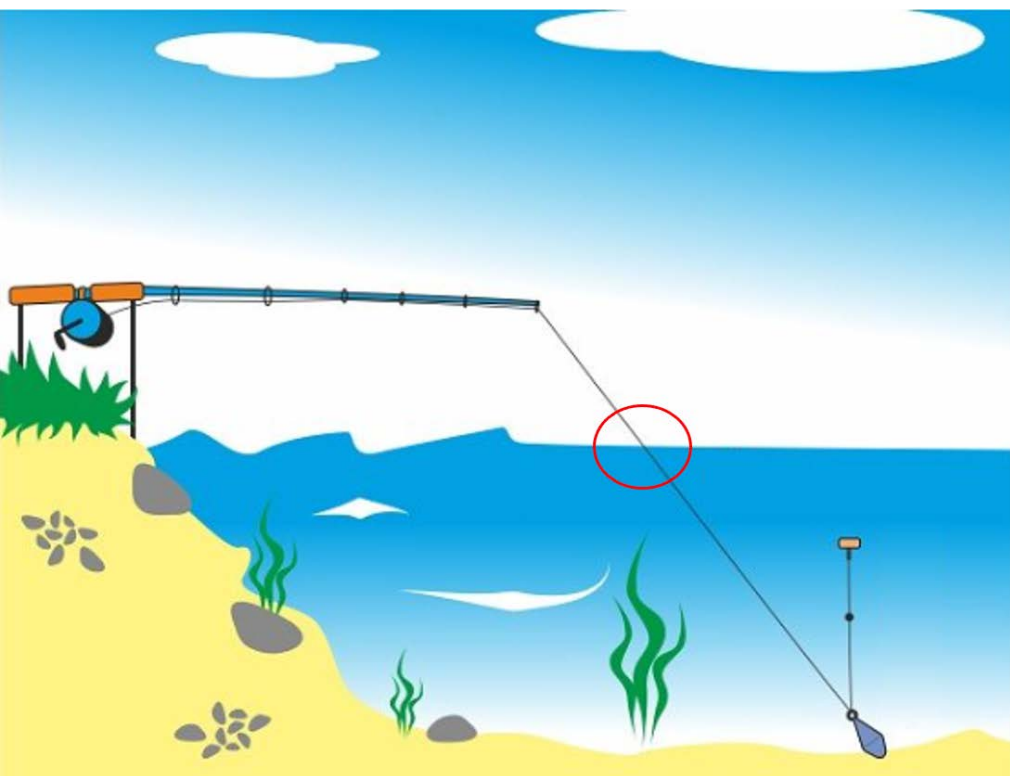

pokud možno plynule a s co nejmenším rámusem. Na rozdíl od vodáka rybář halasně „Ahóóó!“ rozhodně neocení.

Nejčastější příčinou konfliktu mezi rybářem a vodákem je přímý kontakt lodě s vlascem. Pokud vlasce pouze „přejedeme“, může to rybáři signalizovat tzv. falešný záběr. Když rybář používá akustickou signalizaci záběru, můžeme často až do lodi slyšet její zabzučení. Rybář většinou po našem průjezdu

zpět na původní místo, což mu značně ušetrí dobu, kdy má šanci nějakou rybu ulovit.

Co můžeme jako vodáci udělat proto, aby ke kontaktu s vlascem nedošlo? Především si uvědomit, že pokud je vlasce vypnutý, pokračuje pod hladinou ve stejném úhlu, v jakém se přibližuje k hladině (viz obr. 1). V tom případě je vhodné místo, ve kterém protíná hladinu, minout s dostatečnou rezervou.

● OBR. 1 – VYPNUTÝ VLASEC POD HLADINOU

pouze došponuje vlasce a může lovit dál. Větší nepříjemností je, pokud se nám vlasce někde zachytí a my ho chvíli vláčíme s sebou. Jednak se o něj můžeme pořezat (věřte, že rukou jej většinou nepřetrhnete, zatímco lodí často ano), jednak je na jeho konci háček s protihrotem, o který se rovněž můžeme nepříjemně zranit. Rybáři hrozí v případě přetržení vlasce ztráta někdy ne úplně levné a/nebo špatně dostupné nástrahy, nové navázání háčku, a pokud loví sumce tzv. na bójku nebo velké kapry na rozlehlejší vodní ploše, tak též zavezení nástrahy lodí

Dále se vyplatí všímavost a předvídatost – pokud si všimnu rybářů sedících na břehu u nahozených prutů, včas se snažím vzdálit od jejich břehu, pokusím se najít místo, kde vlasce protíná vodní hladinu a s rezervou se mu vyhnout. Než se podíváme blíže na otázku, kam až může mít rybář nahozeno, zmíním ještě tři věci. Zatímco při nahazování je logicky na rybáři, aby dal pozor, kam nahazuje a zabránil tím kolizi s proplouvající lodí, při zdolávání silnější ryby nemá rybář pod kontrolou, kam se ryba zrovna obrátí a jestli tím vlasce nezkříží lodí cestu – v tomto

případě by se měl ohleduplný vodák snažit držet co nejdál, aby se do souboje mezi rybářem a rybou nezamotal. Ze strany rybářů by zase měla být samozřejmostí často nedodržovaná povinnost být po celou dobu lovu přítomen tak, aby mohl s udicemi bez prodlení manipulovat, jak je uvedeno v Rybářském řádu. Přestože tuto povinnost většina rybářů zná, často nechávají pruty nahozené i ve chvíli, kdy se od nich vzdálí.

A jak je to tedy s tou vzdáleností od břehu, kde smí rybář lovit?

To upravují tzv. bližší podmínky výkonu rybářského práva, o kterých se psalo na začátku. V České republice máme od roku 1990 dva rybářské svazy – Český rybářský svaz a Moravský rybářský svaz. A každý tuto otázku upravuje odlišně.

Na vodách, kde hospodaří Moravský rybářský svaz (viz obr. 2), musí být podle hlavy V. odstavce 11 bližších podmínek výkonu rybářského práva všechny způsoby rybolovu prováděny tak, aby neohrožovaly nebo neomezovaly ostatní uživatele vodního toku nebo vodní nádrže. Na vodách, kde hospodaří Český rybářský svaz, je prostorově omezen pouze lov „na bójku“, tedy lov dravých ryb pomocí plovoucího zařízení. Při lovu může být použito bójky nebo bójky s pomocnou bójkou; spojení bójky a pomocné bójky musí umožňovat po záběru a při zdolávání ryby jejich rozpojení tak, aby pomocná bójka již nebyla spojena s udicí. Toho se většinou dosáhne pomocí tenkého vlasce, který se při záběru přetrhne – odtud

● OBR. 2 – MAPA RYBÁŘSKÝCH SVAZŮ

pochází lidové označení této rybolovné techniky jako „lov na trhačku“. Po skončení lovu musí být pomocná bójka vytažena z vody. Bójka smí být nastražena pouze tak, aby byla zachována nejméně vnitřní třetina vodní plochy volná pro plavbu, není-li stanoveno jinak. Lov na bójku může být prováděn od 16. června do 31. prosince, na mnoha rybářských revírech je ale zakázán celoročně.

Pro ostatní rybolovné způsoby (např. pro lov na položenou viz obr. 1, a to ani v případě lovu velkých kaprů, kdy může být nástraha zavážena i stovky metrů daleko od břehu) bližší podmínky výkonu rybářského práva ve vodách obhospodařovaných Českým rybářským svazem nijak neupravují. Zavážení nástrah je sice povoleno jen na vybraných rybářských revírech, ale zkušený rybář s vhodným vybavením umí i ze břehu nahodit přes 100 m daleko, což by na mnoha řekách stačilo k nahození přes celou šířku toku.

I plavba je však zákonem chráněným právem, vycházejícím ze zák. č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon v ust. § 3 definuje jednotlivé typy vodních cest a ust. § 2 písm. a) ukotvuje právo na těchto vodních cestách provozovat plavbu. Vodní plavba je stejně tak jako např. silniční doprava regulována celou řadou předpisů a pravidel. Zákon o vnitrozemské plavbě definuje v ust. § 28 okruh tzv. účastníků plavebního provozu, kde vedle vůdců plavidel, členů posádky či koupajících se osob jsou mezi účastníky plavebního provozu zařazeny i osoby, vykonávající na vodní cestě činnost, která může ovlivnit bezpečnost a plynulost plavebního provozu. Mezi ty se za jistých okolností dají počítat i rybáři. I rybáři tedy musejí při výkonu svého rybářského práva v souladu s požadavkem ust. § 28 zákona o vnitrozemské plavbě zachovávat přiměřenou opatrnost a chovat se tak, aby nedošlo

k ohrožení bezpečnosti a plynulosti plavebního provozu, lidského života nebo zdraví, ke vzniku škody na majetku a aby nezpůsobili nehodu v plavebním provozu nebo překážku na vodní cestě, znečištění vodní cesty nebo jiné poškození životního prostředí.

Na jedné straně tady tedy máme výkon rybářského práva se všemi povolenými způsoby lovu, na straně druhé potom právo užívat vodní cesty k plavbě a povinnost účastníků plavebního provozu do plavby nijak rušivě nezasahovat. Jak z této kolize ven? Máte pocit, že je to právní šlendrián, jakási nedůslednost zákonodárce? Kolize právních zájmů je naopak v právu zcela běžnou věcí, v rámci které se dle individuálních okolností hledá vyvážený přístup. Protože sportovní rybaření i rekreační užívání řek mají stejnou důležitost, nebylo by spravedlivé upřednostňovat jedno právo před druhým. Proto je při jejich výkonu potřeba si počítat tak, aby bylo co nejméně omezeno právo toho druhého. Rybář by měl mít vždy nahozeno tak, aby bylo možné proplout. Na dopravně významných vodních cestách, kde je stanovena plavební dráha v předepsané šíři, by rybář neměl nahazovat tak, aby do této plavební dráhy v profilu zaručené plavební hloubky zasahoval, plující plavidla by však měla tuto plavební dráhu využívat a neomezovat rybáře např. plutím v blízkosti břehu. Stejně tak i na nesledovaných vodních cestách, kde se nachází většina českých vodáckých terénů, by měla plavidla plout tak, aby neomezovala u břehu chytající rybáře, tedy proplouvat zejména středem řeky. Obě strany by měly při výkonu svého práva tedy toto právo užívat tak, aby ta druhá skupina mohla přiměřeně využívat svého práva, protože ani právo plavby, ani právo na výkon rybářského práva nemají přednost před tím druhým.

Výše uvedené závisí na míře vzájemné ohleduplnosti a respektu. Jako skauti bychom se měli

snažit o kultivaci přátelského a respektujícího prostředí na řekách a vodních plochách tím, že nebudeme zbytečně užívat vody, které jsou využívány rybáři, pokud to nebude nezbytně nutné. Na druhou stranu pokud to nutné bude, měli bychom znát svá práva a požadovat, aby rybáři při rybolovu neznemožňovali plavbu na vodních cestách. Jsme přesvědčeni, že takový přístup, který nejen že vyplývá z právní úpravy, ale je též v souladu se zásadami elementární slušnosti, by měl být standardem jak ze strany rybářů vůči nám, tak nás vůči rybářům. Situace, kdy se schyluje ke sporu, však chtě nechtě občas nastanou. Snad Vám tedy tento článek pomohl se v problematice lépe zorientovat a případný spor co nejdiplomatictější cestou vyřešit.

MÁJA A NÁHL

(mapka stažena z <https://www.rybarskyrozcestnik.cz/atlasy/chytani-kapru-ve-vodnim-sloupci-prubezna-montaz/>)

MOKRÉ DĚJINY ZEMÍ KORUNY ČESKÉ LIII - KDYŽ JE VODY MOC

Začátek letošního léta 2022 byl ve znamení ničivého požáru blízko Hřenska a Pravčické brány v oblasti Českého Švýcarska. Nasazeným hasičům dalo nejdříve práce dopravit na potřebné lokality vodu k hašení. Stavění dočasných pomocných nádrží, skrápění vodou z bambi vaků přenášných helikoptéry i ze speciálních zahraničních letounů mohlo definitivně skončit, až když se k lidské snaze uhasit doutnající podpovrchová ohniska přidalo dostatečně veliké přirozené zalití deštěm.

Jenže pak se i letos na některých místech republiky místní srážky změnil v přivalové deště a připomenuly výročí velikých zátop roku 1997 na Moravě a 2002 v Čechách.

V červenci 1997 spadlo v povodí Moravy a Odry za pár dní místy přes polovinu ročního úhrnu srážek. Týden po první vlně srážek přišla druhá, při níž se voda už nestačila vsakovat ani přirozeně odtékat, ale rozlévala se. Postiženo bylo 536 měst a obcí, zahynulo 50 lidí, evakuováno bylo téměř 80 000 lidí, nejpostiženější byla obec Troubky na Přerovsku.

Počátkem **srpna 2002** naplnily silné srážky koryta jihočeských řek, 9. 8. kulminovala Vltava v Praze, ale nikoli naposled. 11. až 13. 8. přišly v jižních Čechách, Krušných a Jizerských horách další mimořádně velké srážky. V Praze se pak už Vltava vylila z břehů a zalila níže položené části včetně metra, části ZOO apod. Za soutokem s Labem vznikla povodňová vlna a záplava byla jednou z největších v historii zemí Koruny české. Postiženo bylo 800 obcí, poškozeno 260 mostů. Evakuováno bylo 225 000 osob, zahynulo 17 lidí, nejpostiženější byly jihočeské Metly a středočeské Zálezlice, souhrnem utrpěla největší škodu Praha.

Povodeň roku 2002 je pro naše území považovaná za pětisetletou, někde až tisíciletou vodu. Někteří vodohospodáři tvrdí, že ještě větším možným škodám zabránila Vltavská přehradní kaskáda, která tak prokázala svou funkčnost. Jiní naopak tvrdí, že Vltavská kaskáda je skvělá pro vodu do výše stoletého průtoku, nad něj, bez další možnosti regulovat ho, ale vodu urychluje v pak se v Praze setká

vlna z Berounky i Vltavy v jednom dni a ne den a víc po sobě. Modelování průtoků ponecháme vědcům, jisté ale je, že Berounka kulminovala kolem půlnoci z úterka na středu a Vltava v Praze pak ve středu před polednem, jak vzpomínají pamětníci.

I v minulosti trpěla Praha, město kdysi postavené na brodu,

záplavami poměrně často, o čemž svědčí dostatek celkem přesných informací o povodních již od raného středověku.

Kupř. k roku **1118** kronikář **Kosmas** píše: „*Léta od Narození Páně 1118 v měsíci září byla taková povodeň, jaké myslím nebylo na zemi od potopy světa. Nebo řeka tato naše Vltava, náhle vyrazilší překotem ze svého koryta, ach, kolik to vsí, kolik v tomto podhradí domů, chýší a kostelů úprkem svým pobrala! Nebo v jiných časích, ačkoliv se to málokdy stává, aby voda dorážející leda podlahy mostu dosahovala, ale tato povodeň vystoupila až do výše desíti loket přes most.*“

V kronikách období od 12. do 19. století bylo jen v Praze zaznamenáno celkem 63 významných povodní, u kterých byl kulminační průtok zpětně spočítán na více než 2200 m³/s (povodeň roku 2002 kulminovala při více než 5500 m³/s).

Tak třeba roku **1272** byl slavný a na svou dobu jedinečný Juditin most, v té době již stoletý, poškozen velkou vodou s ledovými krami. Protože byl jedinečný, byly nasazeny státní i soukromé finance na jeho opravu a most pak vydržel nápor vody a ledu dalších sedmdesát let.

Pak přišel rok **1342** a s ním tzv. **povodeň svatě Maří Magdaleny**. Střední Evropu až do poloviny července sužovalo výrazné sucho, pak náhle přišly silné přivalové deště.

V době svátku Marie Magdaleny (22. července) spadlo během čtyř dnů víc vody, než byl obvyklý průměr za půl roku. Nejen naše Vltava a Labe, ale i německé řeky Rýn, Mosela, Vezera a Dunaj zvedly hladiny na úroveň, kterou zpětně označujeme jako tisíciletou vodu.

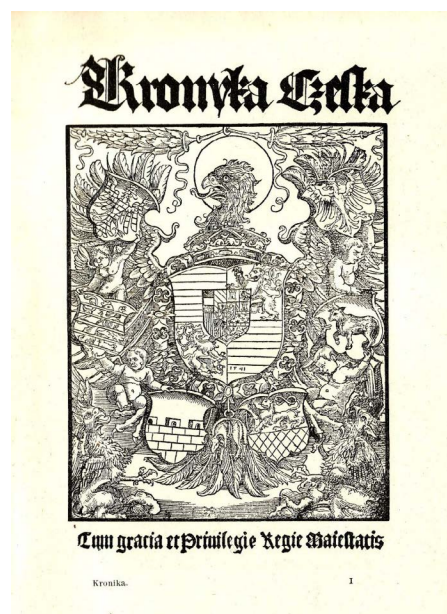
Juditin most, toho jara již jednou poškozený krami, byl nyní tak poničený, že zcela přestal sloužit potahům a císař a král Karel IV. (přesněji jeho stavební mistři) rozhodl vybudovat v těsné blízkosti most úplně nový, dnes nazvaný jeho jménem.

V průběhu následujících padesáti let zaznamenávají české kroniky dalších šest povodní, kupř. takto:

„**1392** Velmi studená zima, na kterou nenadále tání nastoupilo, které povodně způsobilo, tak že se na Staroměstském rynku s lodičkami plavalo. Léto bylo velmi suché, načež velká dražota nastala.“

Dnes by jistě bylo stylové navštívit Skautský institut na Staromáku po vodácku na pramici!

Protože naše území není sužováno horšími přírodními úkazy (zemětřesení, sopky, tsunami, monzuny a kobylky), zapisovali kronikáři pečlivě záplavy, ty větší byly tak jednou za pět – šest let:

Václav Hájek z Libočan:

„**1514** Nesmírná zima, která již 11. listopadu minulého roku započala, všechny řeky byly zamrzlé, tak že se v Čechách mlýti nemohlo a z toho nouze o chléb povstala. Povodně po celé Evropě, jakéž na 200 let nebyly...“

„**1515** Dne 4. března v Čechách vichřice, která střechy s domů strhala. Na jaře a v létě povodně, Vltava vystoupila 21. července až k Bradáčovi, hlad pro špatné žně...“

Bradáčem byl a je zván reliéfní portrét údajného stavitele Juditina mostu dochovaný na pozůstalém pilíři. Pražanům po staletí sloužil jako jednoduchý vodočet.

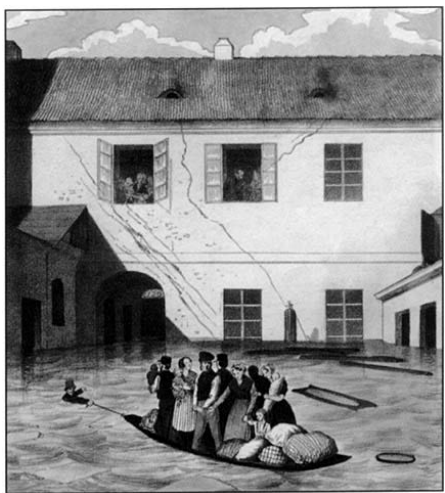
„**1784** Severní světlice na nebi bylo viděti, zima neobyčejně dlouhá a krutá, sněhu velmi mnoho, kterýžto i v zemích jižních až do dubna padal. Ku konci února veliké povodně při stržení se ledu a na jaře ve všech zemích, v Čechách a Sasku pozůstaly mnohé památky na to. V létě časté deště, mnoho bouřek a krupobití, vzdor tomu byla předce žeň lepší než prostřední. Třesení země po celý rok v Kalábrii, Sicílii a v západní Indii. Vesuv soptil v prosinci. V Uhersku kobylky.“

Karlův most poškodily i záplavy 19. století. Při velké povodni na sklonku března 1845 zaplavila Vltava 946 pražských domů. Tehdy už byla zaznamenávána jména aktivních osob.

Kupř. **Pražské nowiny 2. dubna 1845:**

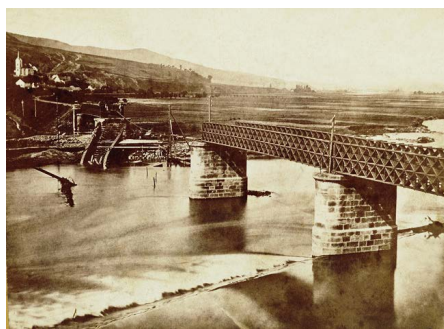
„Pod Zbraslaví leží malé dvě osady Lahovice a Lahovičky na břehu tak, že brzo proudem zachváceny a zaplaveny byly. V osadách samých nebylo na žádnou pomoc a ochranu ani pomyslení. Ta však přišla ze sousední Zbraslavi. Byli to bratři Tomáš a Josef Vlkové, chudí nádeníci, kteří do malého člunku v osudné noci vstoupili a plouli od chaloupky k chaloupce, a jednu rodinu po druhé přijímali do svého člunu a na nedalekou sejkpu odváželi a od jisté záhuby ochránili.“

Voda chvíli poté smetla velkou část Lahovic i Lahoviček.

Přímo v Praze se zase vyznamenal tesař Kmoch s vojáky, kteří na loďce vysvobodili 19 lidí uvězněných v zatopeném domě na Střeleckém ostrově.

Známa je také povodeň z 25. května 1872, asi největší zaznamenaná blesková povodeň v Čechách, kdy se srazily dvě obrovské bouřky ve středozápadních Čechách a následná obrovská povodňová vlna smetla rybníky, vesnice, lidi i zvířata, v Berouně Litavka na půl hodiny obrátila Berounku proti proudu, než pak vlna z Berounky většinu města pobořila. Totéž později k ránu udělala Berounka s Vltavou na Zbraslavi, kde tehdy ústila do Vltavy. Povodeň pak v Praze vrhla všechno splavené proti pražským mostům, které ale oba (Karlův i Negrelliho viadukt) tu záplavu vydržely a jak uvádějí kroniky, „až do konce června bylo jim dříví, domů, mrtvol i ostatních náplav před mostem naplavených pomocí ženistů rozebírati a uklízeti“. Vzhledem k tomu, že ničivá vlna přišla v noci, drží tato povodeň smutné prvenství v počtu mrtvých, kterých bylo přes tři stovky. (V Mladoticích napršelo podle pozdějších propočtů za hodinu 237 mm srážek, v Berouně stoupala voda před půlnocí dle některých svědectví o zhruba 30 cm za minutu.)

Stržený most Západní dráhy v Mokropsích v květnu 1872. Zajímavostí je, že jedna kolejnice zůstala viset a neutrhla se. Druhou zajímavostí je, že již týden po povodni byl obnoven provoz dráhy po provizorním dřevěném mostě.

Protože výtvarné zpodobnění katastrofy zpětným malováním po paměti není příliš věrohodné, můžeme jedny z prvních nefantazirujících zobrazení doložit až

fotografiemi z roku **1890**, kdy bylo několik pilířů Karlova mostu pobořeno strženým dřevem:

Ani ve dvacátém století se záplavy našemu území nevyhnuły, ale dokumentace o nich už je tak obsáhlá, že vydá na zcela samostatné dílo. Přesto tu jednu z nich popíšeme podrobněji, protože svého času byly informace o ní úmyslně tajeny:

JIŽNÍ MORAVA 1970

Potoky Trkmanka, Kyjovka a další jihomoravské přítoky Dyje jsou po většinu roku zanedbatelnými, často úplně vyschlými koryty. 9. června 1970 však na třech místech (Brněnsko, Prostějovsko a Kyjovsko) spadlo během dvou hodin tolik dešťové vody, kolik je zde třetina obvyklých srážek za celý rok. Potoky ji nestačily odvádět a vystoupily z břehů.

Do následujícího rána povodňová vlna odtekla a bylo možno zjišťovat škody. Během půldne bylo v regionu postiženo více než 20 obcí, zatopeno na 400 domů, 100 vážně poškozeno a 13 zbořeno.

Nejpostiženější obcí byly **Lovčice**, kde povodeň zatopila třetinu všech domů, někde tak rychle, že se obyvatelé zachraňovali útekem jen v tom, co měli na sobě, v jednom případě se museli stropem probourat na půdu.

V Dražůvkách lidé nasazovali životy při evakuaci dětí ze zatopené mateřské školy, v Kyjově-Boršově utonulo tříleté děvčátko v zatopeném sklepu, do kterého spadlo.

V zatopené oblasti voda zcela zničila 9000 ha zemědělské půdy a všechnu zemědělskou kulturu na ní, strhala sítě elektrického

vedení, zcela zdevastovala některé úseky silnic a železničních tratí.

V **Šardicích vnikla voda z rozlitého potoka do podzemních šachet** lignitového dolu Dukla. Poddolovaná půda se propadla, vytvořila 27 kráterů o hloubce až 60 m, kterými se valila bahnitá voda chodbami o délce přes 30 km. Během čtvrt hodiny bylo přerušeno veškeré spojení s podzemními pracovišti, kde v tu chvíli pracovalo 110 horníků. Dvěma nejbližším skupinám se ještě podařilo vyfárat, ale 34 horníků v zatopeném dole zůstalo.

Přestože byli okamžitě nasazeni bánští záchranáři a postupně přibylí záchranáři z Ostravska, Slovenska a Polska, potápěči a vojáci, bylo tělo první oběti katastrofy vyproštěno až po dvou dnech a druhé po čtyřech, další pak mnohem déle, poslední až 15. listopadu. Oficiální rozloučení se zahynulými plné patosu se konalo 21. června, kdy jich stále ještě 27 nebylo nalezeno.

V polovině roku 1970 u nás již nastupovala normalizace a cenzura, pro níž nebylo vhodné zveřejňovat jiné chyby vedení

státních podniků, než ty vzniklé z tzv. politického pomýlení. O záplavách byly proto vydávány jen kusé oficiální zprávy, o tragédii na dole Dukla také. Do oblasti nebyli vpuštěni zahraniční novináři, z domácích jen ti dobře prověření, odbory měly slovo jen k zachování objemu těžby (ke kterému došlo až po dlouhých třech letech). Nemluvalo se a nepsalo o již dříve horníky kritizovaných nedostatečných bezpečnostních opatřeních, nezabezpečených únikových cestách, o zanedbání sanace povrchových půdních poklesů v poddolovaném území (z nichž pak vznikly ty krátery).

A už vůbec ne o tom, že na stejném území byly povodně, zaplavená pole a částečně zatopené dole již v letech **1908, 1911, 1938 a 1954!**

Oběti kombinace živelné pohromy a lidského šlendriánu se dočkaly důstojného pomníku až 50 let po katastrofě.

VEŽÍR
(NĚKOLIK DOPLŇKŮ CEDNÍK)

PŘÍŠTĚ: NEVYDRŽELA

AKTUÁLNÍ TERMÍNKA

4.–6. 11. 2022	ČLK SEALS – Zkouškový víkend	Pardubice
11.–13. 11. 2022	Podzimní sraz VS	Třebíč
16.–20. 11. 2022	ČLK VS Námořní akademie	Plzeň
25.–27. 11. 2022	KLŠVS – Závěrečný víkend	Nymburk
2. 12. 2022	Tortuga – setkání nositelů SB a vzdělavatelů	Nymburk
28. 1. 2023	Ples přístavu Eskadra Ostrava	Ostrava
14.–16. 4. 2023	Jarní sraz VS	Znojmo
28. 4. – 1. 5. 2023	Skare	Máchovo jezero
20. 5. 2023	Závod PoDyji	Znojmo
28. 9. 2023	Napříč Prahou – přes Tři jezy	Praha
10.–12. 11. 2023	Podzimní sraz VS	Tábor

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

METODICKÝ A INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ HKVS ČÍSLO 75, ŘÍJEN 2022, ISSN 2695–1649

Vydává Hlavní kapitanát vodních skautů pro vnitřní potřebu.

Aktuální číslo Kapitánské pošty i archiv starších čísel včetně verzí pro tisk je k dispozici na webu vodni.skauting.cz/kapitanska-posta. Kapitánskou poštu dostávají e-mailem ti, co se přihlásili k jejímu odběru vyplněním formuláře na webu. Pokud si přejete být zařazeni do databáze, vyplňte svůj e-mail v příslušném formuláři. Pokud si nadále nepřejete eKP na svůj e-mail dostávat, stačí napsat na: odber-kp-pdf+unsubscribe@hkvs.cz.

MOKRÉ A MODRÉ STRÁNKY

Jsou vodácké přílohy dětských skautských časopisů – Světýlko a Skaut. Přílohou je dostávají všichni dětské odběratelé těchto časopisů, registrovaní v jednotkách registrovaných s označením „vodní“. Informace najdete na webu vodni.skauting.cz/modkre-stranky, kde si je můžete i stáhnout.

Příspěvky, postřehy, připomínky, informace, pozvánky či fotky zasílejte na adresu: kp@skaut.cz.

Do tohoto čísla přispěli: Václav Bartuška, Anna Cimbálová – Viki, Vladimír Cvrček – Vezír, Matyáš Ebel – Decibel, Eliška Ebelová – Šišule, Alena Jarošová – Fižďa, Šárka Jechová – Mája, Jana Karaová – Kulda, Petr Náhlavský – Náhl, Pavel Savin – Erik, David Svoboda – Cedník, Václav Zedínek – Vašek, HKVS, VZS ČČK Praha 6

Fotografie uvnitř čísla: Aleš Berka, Šárka Jechová – Mája, Petr Menčík – Svišť, Petr Náhlavský – Náhl, David Svoboda – Cedník, Jaroslav Šanda – Čenda, Václav Zedínek – Vašek, archiv Kapky HKVS

Foto na titulní straně: Matěj Šafránek

Redakční rada: Jana Karaová – Kulda, Klára Klinderová – Škvrně, David Svoboda – Cedník, Miroslav Havlík – Mira

Korektury: David Svoboda – Cedník • **Sazba:** Klára Klinderová – Škvrně